

Sākot šo gadu, Cēsu kapu saimniecībā notikušas lielas pārmaiņas, tostarp pieņemti jauni saistošie noteikumi "Par Cēsu novada pašvaldības kapsētu darbības un uzturēšanas kārtību", kas stājās spēkā 6. jūlijā. Par notikušajām izmaiņām "Druva" izvaicāja Cēsu novada pašvaldības Īpašumu apsaimniekošanas pārvaldes vadītāju Vladimīru Kalandārovu.

Brīvais tirgus

V. Kalandārovs paskaidroja, ka iepriekšējie saistošie noteikumi mainīti vairāku apsvērumu dēļ: "Pirmkārt, tie attiecas tikai uz Cēsu pilsētas kapiem, bet no šī gada pārņemam arī abas Vaives pagasta kapsētas – Veismaņu un Rāmuļu kapus.

Otrkārt, ar šo gadu pašvaldība vairs nenodarbojas ar apbedīšanas pakalpojumu sniegšanu, tas nodots brīvā tirgū. Sākumā bija zināmas bažas, kā būs, bet, manuprāt, viss atrisinājies ļoti veiksmīgi. Cēsis, Vidzemē ir daudz uzņēmumu, kas sniedz šo pakalpojumu, cilvēkiem ir izvēles iespējas."

Trīs cenu līmeņi

Jaunajos saistošajos noteikumos noteikti trīs cenu līmeņi kapu vietas iznomāšanai. Ja mirušais deklarēts Cēsu novadā, vienreizējā maksa par jaunas kapu vietas ierādīšanu ir ar 50 procentu atlaidi. Aizgājēju, kuru pēdējā deklarētā dzīvesvieta bijusi citas pašvaldības administratīvajā teritorijā, apbedīšana jaunās kapavietās iespējama, ja tās laulātā vai vismaz viena pirmās un otrās pakāpes radi-

Pārmaiņas kapsētu aprūpē

nieka deklarētā dzīvesvieta ne mazāk kā gadu ir Cēsu novada administratīvajā teritorijā un tieši šī persona noslēdz kapavietas uzturēšanas līgumu noteikumos noteiktajā kārtībā. Tad jāmaksā pilna cena. Noteikumos rodama arī cena ar koeficientu divi. V. Kalandārovs skaidro, ka tā attiecas uz gadījumiem, ja kādam ir vēlme nopirkt sev, savai ģimenei kapu vietu. Ir arī citas atlaides, kas pieņemas dažādām cilvēku grupām.

Noteikumos atrunātas arī iespējas apbedīšanu veikt pilsētas slēgtajos vai daļēji slēgtajos kapos. Par sevišķiem nopelniem Latvijas valsts un Cēsu novada labā ir iespēja tikt apglabātam arī slēgtajos Lauciņu, Lejas vai Vācu kapos.

Nekoptas kapu vietas

Katrs, kuram regulārāk nākas būt kapsētās, pamanījis, ka netrūkst arī nekoptu kapu vietu. Īpaši satraucoši tas ir gadījumos, ja tā atrodas tieši blakus tai, kas regulāri tiek kopta. Tad šiem kopējiem dažkārt rodas vēlme sakopt pamesto, lai apkārtne kārtīgāka, bet šāda rīcība var novest pie tā, ka nāksies to darīt visu laiku.

V. Kalandārovs skaidro, ka jaunajos noteikumos beidzot skaidri definēta kārtība, kā notiek nekopto kapavietu apzināšana, aktēšana: "Tas sāksies šogad. Komisija apsekos kapsētas, konstatējot nekoptu kapu, noformēs aktu un konkrēto vietu marķēs ar brīdinājuma zīmi. Kapu vietas uzturētājam tiks nosūtīts aicinājums trīs mēnešu laikā vietu sakopt. Ja pēc akta noformēšanas trešo reizi trīs mēnešu laikā kapavietas uzturētājs vai viņa pilnvarota persona neieradīsies pie kapsētas pārziņa un nesakops kapavietu, tās uzturēšanas līgums tiks izbeigts. Ja pie-

Cēsu novada administratīvajā teritorijā ir šādas kapsētas:

atvērtās - Meža kapi, Veismaņu kapi un Rāmuļu kapi;

daļēji slēgtās - Bērzaines kapi;

slēgtās - Lejas kapi, Vācu kapi un Lauciņu kapi.

cu gadu laikā pēc uzturēšanas līguma izbeigšanas nav noslēgts jauns līgums par kapavietas uzturēšanu un kapavieta netiek uzturēta, kapsētas apsaimniekotājs ir tiesīgs kapa kopiņu nolīdzināt."

Tātad, ja kāds "labāka skata dēļ" kops blakus esošo pamesto vietu, tā neieklūs nekopto vietu sarakstā un situācija nemainīsies.

Kapsētā ar auto

Par iebraukšanu kapu teritorijā nesen sacēlās vesela sašutuma vētra, kad pie ceļa, kas ved Cēsu Meža kapu teritorijā, parādījās zīme, ka iebraukšana atļauta tikai ar kapsētas pārziņa atļauju. Cilvēki zvanīja redakcijai, pašvaldībai, un pēc šī sabiedrības spiediena zīme pazuda. Taču saistošajos noteikumos, kas pieņemti pēc zīmes noņemšanas, joprojām teikts, ka kapsētas teritorijā aizliegts iebraukt ar transportlīdzekli, izņemot gadījumus, kad saņemta kapsētas pārziņa atļauja; personām ar I vai II grupas invaliditāti, uzrādot apliecību. Turklāt, atbilstoši noteikumiem šī atļauja maksā 3,42 eiro bez PVN.

V. Kalandārovs atzīst, ka šis joprojām ir atklāts jautājums: "Pašvaldība ļautu braukt, ja cilvēki tiešām to darītu kulturāli, ja pagaidītu un nedzītos iekšā brīžos, kad turpat blakus notiek bērū ce-

remonija. Ir daļa braucēju, kas to ievēro, bet netrūkst tādu, kas ignorē. Turklāt tas ir smilšu ceļš, vasarā ļoti put. Cilvēki mums zvanīja, lai kaut ko darām, tāpēc tapa lēmums uzlikt šo aizliegumu. Tad saņēmām zvanus no otras puses, kāpēc traucēta iebraukšana! Zīmi noņēmām, uzkaisījām pretputēšanas līdzekli, bet tas ir tikai laika jautājums, kad atkal būs puteklī. Tagad šo zīmi esam pārcēluši tālāk. Cilvēkiem ir vēlme iebraukt iespējami tuvāk, bet, ja paraugāmes kapus citās pilsētās, tur pārsvārā nav iebraukšanas iespēju. Mašīnas tiek atstātas stāvvietā kapu ārpusē, un cilvēki tālāk iet kājām."

Izmēri

Jaunajos saistošajos noteikumos precizēti arī kapu vietu izmēri, jo iepriekš nebija norādīts, cik vietas nepieciešams urnas apglabāšanai, bet pēdējā laikā kremēšana kļūst arvien populārāka. Piemēram, ja ir līgums par divvietīgu kapu vietu, pieļaujama situācija, ka tajā urnu ar pelniem var apglabāt kā trešo apbedījumu. Noteikti arī rokāmā kapu izmēri. Vai tas tiek arī kontrolēts?

"Noteikumos teikts, ka kontroli veic kapu pārvaldnieks, un tā tiešām notiek," norāda V. Kalandārovs. "Bijām pat spiesti uzteikt

sadarbību vienam uzņēmumam, kas neievēroja prasības. Konstatējot nepilnības, likām pārrakt kapu, lai tas atbilstu noteikumiem."

Noēd puķes

No cēsniekiem nereti dzirdēts par postu, ko kapos nodara meža dzīvnieki. Tie kapsētu atraduši kā vietu, kur ziemā remdēt izsalkumu, noēd ziedus no bērū vanaģiem un pušķiem, apgrauz skujēņus. Iedzīvotāji cenšas risināt šo problēmu, uzreiz pēc bērēm aplājot kapu kopiņu ar tīklu, smidzinot atbaidīšanas līdzekļus un tamlīdzīgi. Arī V. Kalandārovs atzīst, ka meža dzīvnieki tiešām ir pamatīga sērga un risinājuma patiesībā nav: "Runājām pat ar medniekiem, bet pilsētas teritorijā medības aizliegtas. Mēģinājām lietot atbaidīšanas līdzekļus, nekas nelīdz. Protams, ir risinājums uzlikt apkārt visai kapu teritorijai žogu, bet tā ir ļoti liela investīcija, un šobrīd pašvaldībai ir citas prioritātes. Ja kādreiz radīsies iespēja iecerēt īstenot, pie tās atgriezīsimies."

V. Kalandārovs arī norāda, ka kapu saimniecībai pēdējos gados pašvaldība centusies pievērst pastiprinātu uzmanību. Tiek domāts par kapsētu teritorijas digitalizāciju, lai mājaslapā var redzēt kapu plānu, pieejamās kapu vietas, kā arī atrast, kas kurā vietā apglabāts.

"Jaunie saistošie noteikumi pieņemti, bet nekas jau nav akmenī iecirsts, esam atvērti ierosinājumiem. Ja cēsniekiem ir ieteikumi, kā darbību vēl uzlabot, esam gatavi uzklaustīti. Ja idejas tiešām būs noderīgas, pēc kāda laika noteikumos var grozīt," saka V. Kalandārovs. □

Saimniecība plaša, darbu daudz

Kapu saimniecību Cēsu novadā jau gadu vada kapu pārziņis Māris Vītiņš. Šajā laikā paveikti daudzi vajadzīgi darbi. Viņa pārziņā esošā saimniecība liela, kopumā septiņas kapsētas, no tām piecas – Cēsis. Darāmā ļoti daudz, kaut vai ņemot vērā to, ka Meža kapu teritorija aizņem 18 hektārus.

"Aizvadītajā gadā esam pārflīzējuši grīdu Meža kapu kapličā, Rāmuļu kapličā tūlīt beigsies jumta remonts un citi darbi, jumts atjaunots arī kapličā Veismaņu kapos. Meža kapos ierīkots ūdensvads arī jaunajā kapu daļā, kur iepriekš tā nebija. Sākumā cilvēki nesa no lejas, tad ūdens tika pievests lielajās plastmasas tvertnēs, tagad šajā teritorijā divās vietās nodrošināta ūdens piegāde. Sakārtota elektroapgāde Meža kapu kapličas salidētavaī, kur agrāk radās strāvas pārrāvumi. Padarīts diezgan daudz, bet vajadzību vēl vairāk, taču paveicamais atkarīgs no atvēlētā finansējuma. Vajadzētu veikt kosmētisko remontu Meža kapu kapličā, ieceru netrūkst," saka M. Vītiņš.

Viņa pakļautībā strādā četri cilvēki – viens, kurš darbojas Rāmuļu un Veismaņu kapos, trīs – pilsētas kapos. Taču, ja ir vajadzība, Cēsis strādājošie dodas talkā uz Vaives pagasta kapsētām, bet ir darbi,

■SAIMNIEKS. Cēsu novada pašvaldības kapu pārziņis Māris Vītiņš šajā amatā strādā jau gadu un ir gandarīts par šajā laikā paveikto. Foto: INDARS KRIEVIŅŠ

kad visi četri strādā kādā no Cēsu kapsētām. Vasarā lielākais darbs ir pļaušana, bet, lai līdz kapusvētkiem paspētu visu nopļaut, vajadzīgi lieli resursi.

"Visām teritorijām ar četriem cilvēkiem ir par maz, tāpēc labi, ka mums izveidojusies veiksmīga sadarbība ar probācijas dienestu. Kapu saimniecībā regulāri palīdz kāds no tiem, kam jāatstrādā piespiedu darba stundas," stāsta M. Vītiņš.

Par tiem, kuri nāk kopt tuvinieku kapus, tiek domāts, ne tikai nodrošinot ūdens apgādi. Turpinās arī ie-

rastā prakse, ka pirms kapusvētkiem kapsētās tiek atvesta grants kapu vietu atjaunošanai. Meža kapos sakārtojusi atkritumu šķirošanas un aizvākšanas sistēma.

Trijās galvenajās vietās uzlikti konteineri šķīrotajiem atkritumiem, un, pēc kapu pārziņa teiktā, cilvēki ar-

vien vairāk iemācās šķīrot atkritumus. Reizi nedēļā kapu saimniecībā strādājošie gan pāršķiro zaļo atkritumu kaudzes, izlasot tur samastos nešķīrotos. Zaļo atkritumu nodošana ļaujot ietaupīt finansējumu, jo visu atkritumu nodošana kā nešķīrotu būtu daudz dārgāka, turklāt konteineru izvietošana radījusi arī sakoptāku izskatu.

Pilnībā no pakalpojumu sniegšanas pašvaldība gan nav atteikusies. Tā vairs nesniedz apbedīšanas pakalpojumus, taču piedāvā pakalpojumu – kapu kopšana. Par noteiktu cenu (8,54 eiro bez PVN) mēnesī, kapu vieta tiek uzņemta reizi nedēļā, nolasot sakrītūšos zarus, lapas, izdarot citu nepieciešamo. M. Vītiņš stāsta, ka šobrīd aptuveni 15 cilvēki uzticējuši tuvinieku kapavietu kopšanu: "Tie ir cilvēki, kuri dzīvo un strādā ārzemēs, paši nevar kopt, tāpēc uztic šo pienākumu mums. Lēnām jau informācija nonāk pie cilvēkiem, viņi izvēlas šo risinājumu."

Sagatavoja: JĀNIS GABRĀNS

Publikācijas sagatavotas ar Valsts reģionālās attīstības aģentūras finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Mērķprogrammā "Reģionālo un vietējo mediju atbalsta programma" atbalstīts projekts nr. Nr.2/MEDIA/18/013

Valsts reģionālās attīstības aģentūra

Tradīcija pilnveidojas

Kapu kopšanas tradīcija ir ietverta Latvijas Kultūras kanonā. Tajā uzsvērts: "Kapu kopšana ir individuāla tradīcija, mirušo ģimenes locekļi vai citi tuvinieki ar dažādu regularitāti rūpējas par savu aizgājēju kapu vietām – uz kopiņām tiek likti ziedi, sveces, tiek uzbērtas svaiga smilts, pārstādītas puķes, apgriezti košumkrūmi, veidoti dažādi paliekoši pieminekļi. Latvieši kapsētas kopj kā dārzus, un ainavu arhitekti atzīst, ka Latvijas kapsētas var uzskatīt par savdabīgiem parkiem. Tāpēc kapu kopšanas tradīcija Latvijā ir bagāta ar daudzveidīgu radīto kultūras mantojumu – kapos ir atrodami dažādi seni krustakmeņi, krusti un to rotājumi, pieminekļi, kapu kopšanas ainaviskie plānojumi, kapu dekorējumi, metāla kroņi, kroņu vannas, u. c."

Rakstīto pilnībā var attiecināt arī uz mūsdienu kapsētām. Tās liecina ne tikai par tradīcijām, kas iesakņojušas, bet arī par jauninājumiem kapuvietu iekārtošanā. Piemēram, dažviet tās tiek norobežotas ar nelieliem mūrējumiem, mazāk kā robežas tiek stādīti košumkrūmi. Mainās arī kapu pieminekļu veidols, uzraksti uz tiem. □